

Джан Елайтсбърг

ВОЙНАТА НА ХАНА

София, 2020

Преводът е направен по изданието:

Jan Eliasberg

HANNAH'S WAR

Little, Brown and Company

Copyright © 2020 by Jan Eliasberg

All rights reserved.

С изключение на историческите личности и факти, споменати в книгата, всички действащи лица и събития, описани в нея, са плод на художествена измислица.

© Издателство „Изток-Запад“, 2020

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Галина Величкова, превод, 2020

© Фиделия Косева, корица, 2020

ISBN 978-619-01-0692-0

Джан Елайъсбърг

ВОЙНАТА НА ХАНА

Превод от английски
Галина Величкова

СЕРИЯ „КРАСНОГЛЕД“

- „Творци на съвпадения“, Йов Блум
„Тежък дар“, Уилям Кент Крюгер
„Животът, който загърбваме“, Алън Ескенс
„Еуфория“, Лили Кинг
„Момичето от Бруклин“, Гийом Мюсо
„Лято по френски“, София Наш
„Един аристократ в Москва“, Еймър Тауълс
„Брачният пакт“, Мишел Ричмънд
„Еротични истории за пенджабски вдовици“, Бали Каур Джасвал
„Жените, които купуват цветя“, Ванеса Монфорт
„Парижката квартира“, Гийом Мюсо
„Люляковите момичета“, Марта Хол Кели
„Между небето и Лу“, Лорен Фуше
„Изгубени кучета и самотни души“, Люси Дилън
„Завръщането на Албърт у дома“, Омър Хикъм
„Момичето и нощта“, Гийом Мюсо
„Сто парченца от мен“, Люси Дилън
„Момичето, което някога познаваше“, Трейси Гарвис Грейвс
„Невероятните приключения на сестрите Шергил“, Бали Каур Джасвал
„Жените в замъка“, Джесика Шатък
„Тайният живот на писателите“, Гийом Мюсо
„Предопределени един за друг“, Мади Доусън
„Библиотекарката от Аушвиц“, Антонио Итурбе
„Проект *Истина*“, Клеър Пули
„Войната на Хана“, Джан Елайъсбърг

*На Рос, който ме научи
как да обичам*

Надарените с блестящ ум и научен талант имат и висш дълг – дълг, по-важен дори и от научните открития, дълг към човечеството. Науката може да се използва както в името на доброто, така и в услуга на злото; именно по тази причина учените носят отговорността за това работата им да облагородява света.

Д-р Лизе Майтнер

И дват да ме вземат призори, както и очаквах. Бях заспала с дрехите, затова искам разрешение само да си обуя обувките. Това ми го позволяват, но друго – не. Казват ми да изляза навън, подчинявам се. На черния път, между моята квартира и лабораторията, е паркиран полицейски автомобил, от тези, които американците с романтична носталгия наричат „джипката“ – нелепо жизнерадостно название за раздрънканите прогнили тенекии на возилото, което ще ме транспортира от Лос Аламос до затвора във Форт Левънуърт, където да чакам отново (опасявам се, че там няма да е задълго) формалния съдебен процес и неизбежната ми екзекуция.

Имаше нещо, което катализираше верижната реакция, водеща до смъртта ми: собственото ми раздвоено сърце. Сега ясно виждам това, така ясно, както никога не успяха преди, когато всичко беше само теория: бял тебешир на черната дъска, уравнения като бледи кости, разпръснати по обгорени поля. Мъжът, на когото не трябваше да се доверявам, оковава китката ми и закача веригата към кукичка, здраво заварена за пейката.

– Ще те защитя – казва той с толкова сериозен тон, че не мога да не се усмихна.

– Още една лъжа.

Той хвърля поглед през рамо. След като се е уверил, че никой не може да ни види, той обгръща лицето ми с ръце.

– Ще те защитя, Хана. Стига да мога.

Мисля си, че може би ще ме целуне, но това би било твърде опасно и за двамата ни. По природа той е прецизен и предпазлив, особено изкусен в опазването на тайни. Както повечето любовници. Нямам много емпирични доказателства за потвърждава-

нето на тази хипотеза, тъй като съм обичала само двама мъже, но те и двамата държаха истината на безопасно разстояние. Безопасно за тях, не за мен. Колкото и да е добронамерено, обещанието му да ме пази не ме успокоява. Затова търся утеха в уравненията.

Разстоянието от лабораториите в Лос Аламос, Ню Мексико, до затвора във Форт Левънуърт, Канзас, е 1407 километра. Тръгнахме по тъмно, когато зората беше само обнадеждаващо сияние иззад тъмните планини, и по мои изчисления се движим със скорост от около 68 километра в час, която допуска почивки...

О, господи. Дали ще спрат? Ще ми позволят ли това простичко удобство?

Не. Няма да мисля за това. Уравненията. Те са ми опора. Барабаня с пръстите на свободната си ръка по метала до крака ми, все едно че свиря на невидими клавиши. Това е нещо като навик, винаги правя така, когато жонглирам с числа: барабаня с пръсти по бюра и маси. Разстоянието е 1407 километра, средната скорост е 68 километра в час, това създава вероятност реалното време за пътуване да е 20,6912 часа, плюс приблизително 27-те минути, които ще са необходими на военната полиция да отбие „Джипката“ от пътя, да ми нахлузи чувала на главата и да...

Не бива да спирам да мисля за уравненията.

„Ще те защитя, Хана – каза той. – Стига да мога.“

Разстояние: 1407 километра, тръгване по тъмно, което допуска променливата: „Стига да мога.“

Слънцето прогори дупка през мъглата, а жулещият пясък се надигна със съскане и цвърчене като напукана порцеланова стена, млечнобяла на фона на тюркоазеносиньото небе. Над тях перките на ротора гърмяха като картечница, а когато хеликоптерът се наклони за кацане, майор Джак Дилейни вече виждаше сянката му върху гладкия пясък. От тази гледка на повечето хора щеше да им се завие свят, но Джак невъзмутимо проучваше терена с хищнически поглед.

Докато се приземяваха между планинските възвишения, които сякаш бяха изваяни от самата земя и набраздени с дълбоки червени резки, към тях бавно се носеше пясъчна буря и замрежваше хоризонта. Приближиха се до някаква примитивна площадка за кацане: две кръстосани линии, издълбани в напуканата пръст, пилотът затанцува по педалите, за да компенсира насрещните пориви на вятъра, а хеликоптерът се заклатушка за един дълъг миг над земята и най-сетне се стабилизира. Докато перките на роторите бавно проскърцваха във финални обороти, той погледна часовника си и каза:

– Вече може да слезете, сър.

Пилотът подаде на Джак сака с военната униформа и един черен чадър.

– Да ви пази сянка, сър.

На лицето на пилота цъфна широка каубойска усмивка и след по-малко от минута сред невъобразима шумотевица вертолетът „Сикорски“ се издигна и изчезна, като остави Джак сред конус от завихрен прахоляк. По врата му се спусна дразнеща-струйка пот, примесена с нетърпение. Да, действително тази мисия беше изключително строго секретна, но Джак изведнъж

осъзна, че малко се престарават с това забулено в тайнственост място. Той вдигна ръка като козирка на челото си, присви очи и видя в далечината, чак на хоризонта, нещо, което приличаше на дълга гърмяща змия, обвита в трепкащо сияние: върволица от военни камиони, които прекосяваха пустинята, насочени към хълмовете в далечината. Главата на змията – един продълговат черен буик с конвой от два лекотоварни военни автомобила – се отскубна от тялото и се плъзна надолу по хълма към временната площадка за кацане, където стоеше Джак с военния си сак и разтворения черен чадър като на Мери Попинз – странен аксесоар предвид безмилостната суша тук. Буикът, миниатюрно черно ядро във високо термичния център на самото нищо, се засили към него през талазите на маранята. Когато приближиха до мястото, където стоеше Джак, двата ескортни автомобила спряха на почтително разстояние, а шофьорът на буика свали прозореца.

– Майор Дилейни?

Джак кимна. Мъжът слезе от колата и протегна ръка.

– Старши сержант Колиър. Ще работя с вас и ще ви следвам неотлъчно. По заповед на генерал Гроувс. Той ще ни чака в базата.

Колиър прибра в багажника сака на Джак заедно с чадъра. И преди още да успее да седне обратно зад волана, Джак вече прецизно го беше премерил с поглед: особено енергичен западняк някъде от Средния Запад, подлизурко, който изгаря от желание да угоди на началника.

– Очаквах асистента си – каза Джак.

– Еврейчето ли?

– Лейтенант Ъпстейн.

– Пристигна снощи с влака – отвърна Колиър. – Не искам да се вари в тази жега.

– Умник е този Ъпстейн.

– Нима не са всичките такива – изсумтя Колиър. – Пресметливи евреи... Учени шваби. Все едно съм умрял и съм възкръснал в центъра на Ню Йорк.

Джак се засмя, цинично развеселен от това нелепо остроумие. Вдигна прозорчето, за да спре нахлуващата смрад на дизелово гориво и застоял тютюнев дим, намести се удобно на

задната седалка и заразглежда книгата със заповеди и инструкции за мисията му на това място, с подробните указания къде и кога, но – странно – никъде не се споменаваше защо. Каквото и да правеха военните в Ню Мексико, явно бяха решили да го запазят строго секретно, но Джак нямаше нужда да му разписват подробно задълженията: той беше дошъл тук да хване шпионин.

Войната беше разкрила докъде може да достигне ФБР по отношение на по-широкия обхват на международното разузнаване. Управлението на стратегическите служби вече беше в компетенциите на Уилям Донован, а Донован лично беше вербувал дъхава китка от всевъзможни главорези, попрецъфтели дебютанти, милионери, университетски преподаватели, професионални военни и корпоративни адвокати, всеки от които беше свикнал с работа под напрежение и с потайни разговори.

Когато Донован огледа със зоркия си поглед кабинетите на висшестоящите служители, той веднага разбра, че хора като Джак Дилейни изкарват доста добри пари, като просто се редуват да се надхитрят едни други както в съдебните и заседателните зали, така и в скритите вътрешни кабинети.

– Може би дарбите ви могат да се използват по доста по-добър начин – беше предложил Донован на Джак, докато отдъхваха след игра на скуош.

– Като правя... какво?

– Това, което правите и сега.

– И какво мислите, че правя сега?

– Мисля, че задавате правилните въпроси – отвърна Донован. – И разбирате кога не получавате правилните отговори. Това умение може да се изтъргува доста изгодно по време на война.

Беше прав. Оказа се, че Джак притежава необикновен талант: успяваше да изкопчава факти, които хората се стараеха да не разкриват. Дори и най-добре съчинените лъжи дразнеха слуха му като тон на зле настроено пиано. Само за две години той доказа, че е ловък в разпитите, и си създаде репутация на изгряваща звезда в разузнаването. След като го бяха ранили, Донован го измъкна от сцената на военните действия в Европа и му предложи като утеха уверението, че го очаква дори по-бляскаво бъдеще, стига да се справи успешно с тази особено деликатна мисия. Това

пръчката ли беше, или морковът? Джак все още се двоумеше и тази негова несигурност жужеше непрестанно – монотонен, нискочестотен съпровод на всеки разговор и всяко мълчание.

– Губите си времето тук, майор – обади се Колиър от предната седалка с точната доза отработена любезност, необходима, за да прикрие реалните измерения на презрението му. – Аз и Гроувс... позатегнахме редиците тук и всичко вече е като по конец.

От това амбициозно словесно сдружение „Аз и Гроувс“ тъгълчето на устата на Джак леко трепна.

– Конецът обаче едва ли е много опънат – отвърна Джак. – Седемдесет и двама загрижени учени са подписали петиция, с която изискват контрол на стичността на...

Колиър го прекъсна само с един рязък пренебрежителен поглед в огледалото за обратно виждане.

– Някои от ония дългокосите се запеккоха от вълнение и много държаха да си кажат мнението за това как трябва да се използва работата им. Свалиха това бреме от плещите си и сега отново са запретнали ръкави. А за генерал Гроувс само това е важно.

Буикът подскачаше и се мятеше като рибешка опашка по планинския път, а Колиър стискаше волана, вкопчен като в смъртна схватка с всеки обратен завой, с всяка рязка извивка. Пътят беше в ремонт докъдето стигаше погледът. Въздухът трепереше от тътена на пневматични чукове. Полузавършеното пътно платно беше задръстено от багери и булдозери, кацнали опасно близо до ръба, като че всеки миг ще да се сгромолясат. Тази мисия изглеждаше някак странно хаотична и импровизирана, а уж беше свръхсекретна. Когато буикът с цялата си кинетична енергия преваля и последния връх, сетивата на Джак внезапно се изостриха от надморската височина и пронизващата синева на безоблачното небе. По равната повърхност на скалистото плато, обграден с висока телена ограда, се мъдреше причудлив лагер от пръснати безредно бараки и набързо издигнати постройки – все едно някой несръчно беше разпилял тесте карти по тревистозеленото платно на игрална маса. Колиър представи изискваните документи на часовая пред строго охранявания вход и се вмъкна зад оградата.

– Ето там е вашата канцелария – каза Колиър, като сочеше към една полуцилиндрична барака на ъгъла, където се пресичаха две пътеки без настилка. Лейтенант Арън Ъпстейн стоеше на малката покрита площадка пред бараката, а по високото му чело, над очилата с обикновени пластмасови рамки, проблясваха капчици пот. Колиър сви встрани от пътя с издълбани коловози и отвори капака на багажника. – Квартирата ви е направо в тази посока, отдясно.

– Смятам първо да се отбия в лабораторията.

– Всъщност, сър, генерал Гроувс би искал да ви види веднага щом...

– Разбира се. Веднага щом приключа с посещението на лабораторията.

– Да, сър, разбрано. Тази кола ще бъде на ваше разположение по време на престоя ви тук. – Той подхвърли ловко ключовете към Джак, а Джак ги сграбчи още във въздуха и на свой ред ги метна към Ъпстейн.

– Радвам се да ви видя, лейтенант. Нещо ново?

Двамата се спуснаха към паянтовата барака – така наречената канцелария – с широки, бързи крачки.

– Да – отвърна Ъпстейн. – Цензорите спиха това.

Той подаде на Джак телеграма на „Уестърн Юниън“. Джак я пое внимателно, очевидно разтревожен. Разпозна името на получателя от списъка с швейцарски учени, които доста бяха прекосявали неутралните граници.

До: Грегор Щерн. Кажете ми дали Сабине е добре. Край.

Без да са го канили, Колиър отвори вратата на канцеларията със замах, вмъкна се вътре и я затръшна след себе си.

– аз разпитах служителя на „Уестърн Юниън“, който докладва за нея – каза Ъпстейн. – Твърди, че я е донесло дванайсетгодишно момче.

Логично е – заключи Колиър. – Ако тук има шпионин, той едва ли е глупак. – Засмя се сам на шегата си и погледна към Джак като послушно кутре, което си чака наградата. Но щом видя каменното му изражение, притихна.

– Сержант Колиър – започна Джак, – тази телеграма може да означава, че някой от вашите хора води тайна кореспонденция с чуждестранните ни противници.

– „Моите“ хора ли? Мога да ви уверя, сър, че те не са „мой“ хора – отвърна Колиър с тон, точно отмерен да не излиза извън рамките на зачитането на йерархията.

– Ще започнем с разпити на учените от Европа, подписали петицията за етичен контрол.

– На Хълма има около четири хиляди учени, сър. Две трети от тях са европейци.

– Тогава ще започнем с тези, които говорят немски и са пряко ангажирани с разработването на бомбата.

– Джаджата, сър. Има нареждане да я наричаме „Джаджата“. Ъпстейн побутна очилата нагоре по носа си.

– *Oishe geveine lech!**

– Да, не се съмнявам, че вие ще се разбирате с ония дървени философи – вметна Колиър и от гърлото му се изтръгна нещо като смесица от сумтене и кикот.

– Някаква алергия ли ви мъчи, сержант? – попита Джак, а Ъпстейн преглътна злобния коментар, без дори да трепне. „Явно е свикнал“, помисли си Джак.

Ъпстейн посочи внушителна купчина папки на бюрото на Джак.

– Извадих личните досиета на учените, подписали петицията. Тази е на Райхъл, инициативата за съставянето ѝ е негова...

– Да, размирникът, който си въобразява, че шепва дървени философи са по-наясно с нещата от висшите офицери.

– ...и Вайс...

– Типичен шваб, все едно гледаш вурстчета и кисело зеле.

– Всъщност е от австрийците – поправи го Ъпстейн.

– Имало ли е поне един американец в лекцията по ядрена физика? – зачуди се Джак.

– Ами... Опенхаймер – отвърна Ъпстейн.

– Червен и в червата – намеси се пак Колиър. – Генерал Гроувс иска да се срещне с вас веднага щом се настаните.

* Възклицание на идиш (в оригинала транскрибирано на латиница, както и всички фрази на идиш и иврит), което изразява недоволство срещу прекомерните мерки. [Всички бележки, без изрично отбелязаните, са на преводача.]

– Разбира се – отвърна Джак. – Ще намина през лабораторията и след това веднага ще се явя при него.

– Да, сър, разбрано.

– Не се притеснявайте, сержант, нямам намерение да дразня никого. Свободен сте.

– Как така „свободен“? – трепна Колиър. – Ще започна да ви липсвам, ако си тръгна.

– Поемем риска.

Джак разгърна най-горната папка: Робърт Опенхаймер го гледаше втренчено от снимката, закачена с кламер на формуляра от личното му досие, а в очите му проблясваше свръхестествена искрица – като кобра, която се готви да нападне. Джак видя в погледа му арогантността на нацупено разглезено дете, чиято депресивност може да избие в агресия, ако не стане на неговото.

Джак прегледа биографията на Опенхаймер: роден в Ню Йорк през 1904 г., добре обгрижвано, драгоценно синче на богати родители евреи. Член на „Фи Бета Капа“*, вундеркинд в „Харвард“, завършил само за три години, оттам продължил в „Кеймбридж“, където според собствените му признания сложил отровна ябълка на бюрото на научния си ръководител. Докато преподавал едновременно в „Бъркли“ и „Калтек“**, спечелил уважението на най-видните физици, както и на кръг отбрани негови студенти, изпълнени с възхищение към него, които имитирали всичките му елегантни маниери, включително екстравагантния навик от устата му неизменно да виси цигара, а шапката „Трилби“ да е килната така, че да хвърля върху челото му острите си тъмни сенки.

Сведенията в свободен текст го описваха като „гениален, но надменен“, „изгубен в абстракции“ учен, който вмъква в уравненията цитати от индуистки свещени текстове и „Бхагавад гита“. Едно нещо беше сигурно: този Опенхаймер беше странна птица. Не беше човек, на когото можеш да се довериш да привлече най-великите учени в света, да ги натовари с донкихотовска ми-

* Най-старото и престижно академично общество в Съединените щати.

** Калифорнийски технологичен институт.

сия и да ги затвори на това самотно плато, където хората са ярки индивидуалисти, а обстоятелствата – непредвидими.

Джак прибра папките в чантата си и заедно с Ъпстейн се отпрати по пътеката към Технологичната зона на няколко стотин метра от канцеларията. Мястото приличаше по-скоро на затвор, отколкото на лаборатория. Отвъд високите огради, увенчани със спирали от бодлива тел, зад въоръжените пазачи, се издигаха грозновати постройки в пълен контраст с изумителната красота на червеникавите глинести шисти* и розовите пясъчни канари наоколо. Между Зоната и скалите се виеха пинии, изникнали сред огромни откъртени камънаци по склоновете, изпъстрени с нежните шарки на ерозията – като триумф над капризите на неумолимата природа.

Погледът на Джак се плъзна нагоре по стената на основната сграда, от прозорец на прозорец, непреодолимо привлечен от една сянка на втория етаж. Зад стъклото стоеше жена: изглеждаше като някаква съвременна Рапунцел, която изучава света от прозорчето на непристъпната си кула. Изящният контур на главата и шията ѝ контрастираше с острите строги линии на високата яка и свирепо изсечените ръбове на лабораторната прес-тилка. В краткия миг, преди да забележи Джак и да се дръпне назад, тя сякаш се намираше точно там, където ѝ беше мястото – оградена от рамката на прозореца като изящен портрет.

* Шисти – група метаморфни скали. – Б.р.

Докато гледаше замислено над намотките от бодлива тел на оградата към прегорелия от сушата пейзаж, доктор Хана Вайс отметна една тъмна къдрица от челото си. Отвъд платото, безразборно застроено с всевъзможни грубовати колиби, полуцилиндрични бараки и охранителни кули, пустинята кипеше от непознат живот и древни тайни. В Европа нямаше такова място. А може би и по цялата Земя също. Тази пресъхнала неповторимост я обнадеждаваше, че може би тя също е създадена с една-единствена цел, която никога няма да бъде повторена, независимо по какъв начин работата им тук ще пренапише историята. И тя, и колегите ѝ се бяха вкопчили във вярата, че войната ще свърши, че тази сформирана за конкретната им цел общност ще се разпадне и обещанията на Рузвелт – вярата му в Божествената справедливост, в изконните човешки свободи, всеотдайните му усилия за запазване на благородството и човечността и изобщо всички тези красиви думи от ежегодните обръщения към Конгреса – ще поставят началото на една нова ера на мир и прогресивна мисъл.

Участъкът, който носеше названието Сектор „Y“, се помещаваше в постройките на някогашно фермерско училище за момчета. Сега вместо с дървени чинове бившите класни стаи бяха претърпкани с лабораторно оборудване. Вместо официалните вечери на преподавателите и сбирките на завършилите випускници в солидната дървена хижа „Фулър Лодж“ се устройваха шумни вечеринки, които се проточваха до малките часове на нощта. Лос Аламос беше обърнал гръб на външния свят, а с това и на ангажимента да се съобразява с правилата му. Не бяха много онези, които знаеха с какво се захващат, когато пристигнаха, но никой

не обелваше и дума за възможността да се откаже от тежката си задача. Те трябваше да създадат Оръжието, което да прекрати всички войни, да поставят венеца на усилията на невъобразимата гениалност между един умопобъркан човек и света, който той възнамеряваше да унищожи. Напрежението трябваше да си намира отдушник. Парата трябваше да се изпусне. Какво значение имаха спорадичните провинения пред възможността да се случи неизбежното, било то световен мир, или масово унищожение?

Хана съзнаваше колко съдбова е задачата им и в мислите си никога не се отделяше напълно от нея. Това ѝ помагаше да не обръща внимание на липсата на елементарни удобства. Когато прасците ѝ се схващаха от болка от безкрайното катерене и слизане от стълбичката пред високата черна дъска с уравненията, тя си представяше чичо си Джошуа по време на проверка или как е принуден да работи часове наред при всякакви климатични условия. Беше благодарна за неизменното му чувство за хумор и за неизкоренимата му вяра, които със сигурност щяха да държат главата му високо вдигната, независимо какви ужаси трябваше да изтърпи. Ако кожата на ръцете ѝ се напукваше от сухия вятър, си мислеше за Сабине, където и да се намираще в този момент – как може би завършва образованието си в Ню Йорк или как върви по „Бродуей“ и очите ѝ сълзят от студения вятър. И макар да знаеше, че ходенето в студа е най-малко ужасяващият развой на събитията за Сабине, Хана си налагаше да мисли съсредоточено само за собствената си задача и не обръщаше никакво внимание за какво ключарстваха или се уговаряха другите край нея.

В Лос Аламос Хана водеше обикновен, отшелнически живот. Тя беше жена, която работеше сред мъже. На тях им се позволяваха волности, недостъпни за нея. Да, пазареше се за червило в бараката, където организираха черен пазар, но то беше стока от първа необходимост, докато суетенето за чорапите беше оставила в миналото – те бяха чак в края на списъка с важните неща. Тя заделяше купоните си за брашно и захар и ги разменяше за хартия за писане и моливи номер 2.

Съпругите на другите учени получаваха пратки от домовете си, а някои дори шиеха и продаваха рокли, но Хана усърдно преправяше и закърпваше дрехите, които беше донесла със себе

си, когато пристигна: три прави поли (черна, сива и тъмnochервена), две блузи (една бяла и една бледорозова), скромен разкроен костюм (тъмносин с черни кантове), чифт високи обувки от тъмnochервена кожа, които подхождаха на всяка комбинация от изброените, и няколко безценни комплекта фино бельо, които беше купила, когато последно беше във Виена. Спеше с комбинезон, защото беше разменила нощницата си за едно опърпано по краищата томче на Айнщайн – „За науката и религията“. Тъмната ѝ гъста коса беше винаги плътно прибрана, опъната назад в стегнат кок, който тя закрепяше с гребенче, инкрустирано със скъпоценни камъни – единствената ѝ отстъпка към женствеността, единствената вещ от предишния ѝ живот, в който поне за малко се беше почувствала желана. И докато изучаваше света иззад познатия прозорец, Хана погали с пръст контурите на гребенчето.

Тя видя как долу, по пътя, се приближават двама мъже – прокрадваха се ловко като акули, подушили кръв. Сержант Колиър ги докара. Той ѝ беше познат – него го знаеха всички, – лакеят на Гроувс. Предната вечер бе видяла и мъжа с очилата: носеше кафяви униформени панталони, вечеряше усамотен в един ъгъл и изучаваше задълбочено съдържанието на някаква жълта папка, която държеше почти до носа си. Третият мъж – кройката на костюма му с широки ревери и елече беше твърде изискана за това военно време – беше непознат, но Хана бе виждала други като него и тутакси се досети от кои е. От пръв поглед разпозна типичната челюст, изпития изгладнял силует, присвиването на очите, докато погледът му пълзеше по стената като полски бръмбар. Такива като него най-често се вмъкваха зад огражденията на лагера през пелената на късната вечер. Обикновено призори на следващия ден вече си бяха заминали и Хана изобщо не се изненадаваше, когато откриеше, че някой от колегите ѝ е изчезнал заедно с тях.

– Е, какъв е проблемът този път? – Опенхаймер почука с кокалестия си пръст по черната дъска зад гърба ѝ. – Не е сега моментът да се отказваме. Хитлер знае, че Съюзниците са на прага му. Ако германците имат бомбата... Е, няма нужда да го изричам на глас, нали?

Докато Хана се извъръщаше от прозореца, присвила очи заради едно ярко слънчево петно, си припомни още веднъж контраста между величествената им мисия и нелепата обстановка. Малочисленият Главен екип по проектирането и монтажа, в който работеше, беше натикан в „Технологична зона 18“ – евтина дървена постройка, кацнала нестабилно на оголените скали на върха на каньона Омега. Колегите ѝ се държаха като деца в първите шеметни седмици на приключенски лагер. Когато през нощта беше ваял сняг, те тропаха по вратите още преди изгрев и викаха възторжено: „Събудете се! Тръгвайте! Ще караме ски!“ После пропускаха закуската, домъкваха се направо на работа, удряха една в друга тежките си обувки и ръсеха лед и сняг по целия под на лабораторията.

Петер Райхъл, мъжът с внушителния корем, който издуваше ръчно плетения му вълнен пуловер, извиси глас:

– Стигнахме възможно най-далеч, без всъщност да създадем атомна експлозия. Как можем да докажем теориите си, без... без... – той разтвори ръце в многозначителен експанзивен жест, явно неспособен да изрази по друг начин грандиозността на проблема.

– Без да подпалим земната атмосфера ли? – опита се да помогне Хана.

– Рузвелт вероятно би смръщил вежди, ако чуеше тази формулировка – вметна Опенхаймер. Вдигна цигарата към устните си с грациозен, по котешки елегантен жест, дръпна дълбоко и театрално и дари Хана с една от онези ексцентрични усмивки, които му осигуряваха вниманието на дамите. – И как смята нашата прекрасна Касандра, че можем да изпитаме това, което не подлежи на изпитание?

Хана обаче не се впечатли.

– О, Опи, не си хаби обаянието с мен, ще ти трябва за асистентките. Мина доста време, откакто чарът можеше да ме накара да правя каквото иска някой мъж.

При тези думи Алис Ривърс – единствената друга жена в помещението – не успя да се сдържи и избухна в бълбукащ кикот. За нещата, с които Хана и сама се справяше безупречно, Алис имаше нужда от постоянно оправяне: ту по кърпените ѝ чорапи

плъзваше някоя нова бримка, ту жилетката ѝ не беше закопчана догоре и разкриваше прекалено голяма част от деколтето ѝ, ту непослушни къдрици се измъкваха от къпката на главата ѝ. По цял ден Алис чакаше търпеливо учените да кажат нещо гениално и прилежно записваше всяка тяхна дума – гениална или не – в един бележник, като прибавяше инициалите на автора. Винаги беше готова да се изкикоти уж неочаквано, но така, че да зарази всички с веселото си настроение, и тъкмо това я задържаше на работното ѝ място, макар че другите стенографки – вечно намусените тантурести ирландки – може би щяха да се справят по-добре с работата. Опенхаймер отвърна като ехо на смеха на Алис, но Хана забеляза, че очите му бяха някак потъмнели, по-сериозни от обикновено, по-бдителни, като че този път не би се впускал в каквито и да било спорове.

И тъй като Хана си мълчеше, когато нямаше да казва нещо важно, сега колегите ѝ притихнаха и наостриха уши веднага щом тя тръгна към черната дъска, избута стълбата в единия край и изкачи няколко стъпала. Докато дращеше първите цифри на дълго уравнение, тя изрече въпроса, който измъчваше всички тях:

– Каква точно е причината една атомна експлозия да ни разкъса на парченца?

Петер Райхъл уморено повтори това, което всички вече знаеха много добре:

– Скоростта, с която U-235 реагира, е толкова висока, че е невъзможно да го контролираме. Металната черупка моментално ще се превърне в огнено кълбо.

– Налага ли се да използваме метал?

– Ти какво, да не искаш да построим атомна бомба с дървени кубчета?

Хана погледна през рамо и се усмихна:

– Всъщност си мислех за тесто за курабийки.

Райхъл се смути, не искаше думите му да прозвучат толкова заядливо.

– Но сто... момент... – намеси се Ото Фриш, който до този момент беше крачил както винаги напред-назад из стаята, следван от игрива струйка гъст цигарен дим. Каубойската му риза беше поне с един-два размера по-малка и яката пристягаше гу-

шата му, а китките и ръцете му стърчаха от маншетите като сламата от ръкавите на плашило. Той притисна дланите си една в друга, като че се опитваше да стисне идеята си. – Ако смесим урана с хидрид? Това ще намали скоростта на реакцията.

Но само със степенен показател десет – отвърна Хана. – И пак няма да можем да контролираме експлозията.

– Ами ако намалим експозицията само до една част от секундата?

– Как? – Опенхаймер се приведе напред, сякаш се опитваше с волята си да превърне идеята в реалност. Всички учени също се наведоха напред, като че Опенхаймер беше хореографът, а те – неговите танцьори.

– Като пуснем ядрото през дупка в блокове хидрид – Фриш вдигна ръка към Алис, а тя веднага кимна и започна настървено да записва.

Хана обмисли възможността за момент, а после се зае да пише друго уравнение.

И това ни води до безмилостния въпрос: как ще я детонираме?

Тъкмо затова сте тук, за да намерите отговора – намеси се Опенхаймер, изправи се с грациозна лекота и се отправи към вратата с големи решителни крачки. – Как да погъделичкаме дракона, без да го будим. И как да го направим, преди германците да са изравнили Англия със земята.

Записка от работа на терен

ПОВЕРИТЕЛНО

ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ

АРМИЯ НА СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ
И ИЗТОЧЕН ВОЕНЕН РАЙОН

303 Корпус на военното контраразузнаване

ПК: 403

3 април 1945 г.

ОТНОСНО: Проблеми, свързани със сигурността на
Сектор „Y“

До: Донован

От: Дилейни

РЕЗЮМЕ: 1) На 13 март 1945 г. получихме сведение за циркулираща сред научната общност петиция за ЕТИЧЕН КОНТРОЛ на разработването на Джаджата; 2) На 3 април 1945 г. на място пристигнаха агенти на този отдел и завариха Сектор „Y“ в очакваното състояние (охраната – стегната като кокоша трътка, климата –

сух като кучешки бисквити, а персонала – свободно сновящи педанти); научиха, че цензорите са предотвратили изпращането на телеграма, адресирана до ЩЕРН, Грегор, швейцарец – лице, представляващо оперативен интерес.

ПРЕПОРЪКА: идентифицирани са членове на персонала, чието минало да се подложи на щателна проверка, включително следните членове на Главния екип по проектирането и монтажа: РАЙХЪЛ, инициатора на петицията, ФРИШ, ВАЙС и ЗИЛАРД.